

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Антонюк Катерини Геннадіївни

на тему «Інвестиційна привабливість туризму в Україні»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 051 – Економіка,

кандидата наук з державного управління, доцента

Кравцова Сергія Станіславовича

1. Актуальність теми. Чинником відновлення економіки є інвестиції, зокрема й туристичної сфери. Інвестиції в туризм є тим каталізатором розвитку даної галузі, який дозволяє залучити суміжні галузі економіки та розвивати сферу послуг. У науковому полі інвестиційна привабливість туризму України є перспективним напрямом наукового дослідження, що допоможе відновити сферу послуг, адже, аналізуючи досвід країн, де відбувалися воєнні дії та які змогли активно розвивати туризм у післявоєнний період, варто вже розпочинати розроблення проєктів та стратегії відновлення туризму і посилення інвестиційної привабливості даної галузі. Так, на даному етапі створюються інвестиційні фонди та реалізуються інвестиційні проєкти щодо відновлення всіх сфер економіки. Також у світі є країни з досвідом щодо успішного відновлення інвестиційної привабливості туризму у післявоєнний період, зокрема це Ізраїль, Хорватія, Кіпр, Грузія, їх досвід є актуальним для дослідження в контексті формування траєкторії відновлення даної галузі в Україні. Для України насамперед постає ключове питання щодо подальших заходів з відновлення, управління та інвестування туристичної галузі. Інвестиційна привабливість туризму як інструмент відбудови галузі є тим важливим елементом, який потребує дослідження, прогнозування, посилення свого значення та є важливим при формуванні подальших перспектив сфери послуг, відновлення туризму та відбудови країни на міжнародному ринку.

Вищезазначене свідчить про актуальність дисертаційної роботи Антоноук Катерини Геннадіївни.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри готельно-ресторанного бізнесу Державного торговельно-економічного університету і кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Вінницького торговельно економічного інституту Державного торговельно-економічного університету: «Форсайт курортно-рекреаційної сфери» (номер державної реєстрації НДР 0118U000049); «Управління інвестиційними ризиками в готельному бізнесі» (номер державної реєстрації НДР 0120U1047893); «Прогнозування впливу туристичної системи на економіку країни» (номер державної реєстрації НДР 0122U001559); «Зелений туризм як фактор регіонального розвитку» (номер державної реєстрації НДР 0119U100082).

3. Ступінь обґрунтованості основних положень і висновків, сформульованих у дисертації.

Достатньо високий ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій, що містяться у дисертаційній роботі Антоноук К.Г., базуються на використанні основних положень економічної теорії, математичного апарату, економічного аналізу, статистичних і експертних методах обробки даних.

У процесі проведення дослідження автором використаний великий обсяг статистичних матеріалів, узагальнено та систематизовано значну кількість наукових розробок вітчизняних та зарубіжних учених за темою дисертації. Здобувачем досягнуто основну мету дослідження – розроблення теоретичних та методичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо розвитку інвестиційної привабливості туризму в Україні.

4. Достовірність основних наукових положень, висновків, проведених наукових досліджень та одержаних результатів.

Достовірність результатів дослідження, висновків і рекомендацій, які містяться в дисертаційній роботі, в цілому, є достатньою. Наукова проблема, досліджена автором визначається аналізом нормативно-правових, статистичних, аналітичних даних щодо інвестування туристичної галузі та посилення її інвестиційної привабливості, а також наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних науковців.

Основні наукові результати та висновки дисертаційного дослідження Антонюк К.Г. достатньо повно відображені в опублікованих авторкою 25 наукових працях, з них: 1 стаття у періодичних наукових виданнях ЄС, 6 статей – у наукових фахових виданнях, 1 розділ колективної закордонної монографії мовами ЄС (Чехія), 6 статей – у наукових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз та 11 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій.

Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених у ній наукових положень та рекомендацій дозволяє зробити висновок про достатній рівень обґрунтованості згідно зі встановленими вимогами на відповідність дисертації Антонюк К. Г. освітньої-науковій програмі спеціальності 051 – Економіка.

5. Новизна основних наукових положень, висновків, проведених наукових досліджень та одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у введенні в науковий обіг поняття «форсайт інвестиційної привабливості туризму» та розкриття його сутності, що було здійснено вперше. Удосконалено науково-методичні засади оцінки інвестиційної привабливості туризму; науковий підхід до позиціонування туристичних кластерів на основі множин інтегрованих факторів впливу; аналітичне забезпечення прогнозування інвестиційної привабливості туристичних кластерів на основі багатофакторної кореляційно-регресійної

моделі. Набули подальшого розвитку дефініції «інвестиційна привабливість» на основі систематизації ключових понять «інвестиційний клімат», «інвестиційне забезпечення», «інвестиційна стратегія». Систематизовано принципи форсайту, які доповнені принципами хронологічності, динамічності, взаємоузгодженості, оптимістичності, залученості, планування та стратегічної спрямованості.

Значним доробком авторки є доповнення та розширення системи індикаторів інвестиційного потенціалу регіонів, що дає змогу сформулювати релевантне інформаційно-аналітичне та методичне забезпечення порівняльного аналізу інвестиційного потенціалу регіонів, що уможлиблює виявлення перспективних напрямів інвестування, прогнозування, планування та стимулювання розвитку регіонального туризму.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Слід відзначити розробки дисертантки, які мають практичну цінність та доведені до практичного використання. Розробки та рекомендації мають практичне застосування у діяльності:

– Департаменту міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької обласної державної адміністрації – використано рейтингування областей за економічним та туристичним потенціалами з метою формування конкурентних позицій регіону, враховано рекомендації щодо посилення інвестиційної позиції Вінницької області в галузі туризму та підвищення її інвестиційної привабливості при формуванні регіональної стратегії розвитку області (довідка від 28.11.2022 № 363/2-2).

– ТОВ «Санаторно-туристичне підприємство "СВІЖИЙ ВІТЕР"» – використано авторську методику картографічного відображення районування областей України з урахуванням туристичних ресурсів при формуванні внутрішнього туристичного продукту, а також враховано рекомендації ефективного використання ресурсного потенціалу України при формуванні туристичного продукту з використанням стратегії смарт-спеціалізації територій (довідка від 28.11.2022 № 24-1);

– ТОВ «Туристичний оператор "БОМБА-ТУР"» – використано запропоновану авторську методику рейтингування, що дозволило здійснити районування Вінницької області, провести її аналіз, використовуючи систему переваг для формування інвестиційно привабливого туристичного продукту з метою посилення рейтингових позицій цієї області (довідка від 16.12.2022 № 51).

Окремі положення дисертаційного дослідження використано в освітньому процесі Вінницького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету під час підготовки матеріалів з дисциплін «Організація туризму», «Економіка туризму», а також методичних рекомендацій до самостійної роботи з дисципліни «Організація туризму» для студентів, які здобувають освітній ступінь «бакалавр» за спеціальностями 241 «Готельно-ресторанна справа», 242 «Туризм» (довідка від 09.12.2022 № 01-59/868)

7. Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації.

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертаційного дослідження Антонюк Катерини Геннадіївни свідчить про їхню повну ідентичність в частині формулювання теми, об'єкту, предмету, завдань, новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Загалом, зміст анотації відтворює інформацію про методологію дослідження, основні ідеї тексту, стилю викладення. Дисертація відповідає вимогам, встановлених Постановою Кабінету Міністрів від 12 січня 2022 року №44.

8. Структура дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету і завдання дослідження, наведено наукову новизну одержаних результатів, показано практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів

дослідження та публікації, показано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У першому розділі дисертаційної роботи обґрунтовано прогнозування інвестиційної привабливості туризму регіонів України, запропоновано етапізацію проведення ранжування регіонів та схему оцінювання інвестиційної привабливості за різноплановими показниками, що забезпечують ефективне функціонування та розвиток областей. Розвинено методологію управління інвестиційною привабливістю туризму, що дає змогу визначити етапи проведення аналізу інвестиційної привабливості туризму регіонів України, процеси, що потребують дослідження, узагальнення, систематизації, пошуку взаємозв'язків причинно-наслідкового характеру.

У другому розділі сформовано кластери за рівнем інвестиційної привабливості туризму. Визначено інтегральний показник інвестиційної привабливості туризму областей України за запропонованою авторкою формулою, що дало змогу провести ранжування регіонів. Здійснено математичний аналіз шляхом побудови математичної моделі.

У третьому розділі дисертації досліджено імплементацію форсайту інвестиційної привабливості розвитку туризму в Україні шляхом формування сукупності можливостей та загроз, сильних та слабких сторін сформованих кластерів. Запропоновано сценарії посилення інвестиційної привабливості туризму кластерів, визначено ймовірність реалізації кожного з них.

9. Окремі дискусійні питання та зауваження.

Відзначаючи позитивні сторони дисертаційного дослідження, слід звернути увагу на певні дискусійні положення та зауваження:

1. При дослідженні метрик ефективності інвестування туристичної галузі (с. 43), авторкою зосереджено увагу на діагностиці економічної та соціальної ефективності інвестицій, однак проблема має набути більш системного розгляду при доповненні аналітики метриками екологічної ефективності.

2. Для забезпечення обґрунтованого наукового підходу до формування інвестиційної привабливості туризму (с. 44) та розгляду інвестування як способу інвестування ресурсів авторці варто було б розглянути сутність інвестиційної діяльності, тобто інтегрувати фінансові та прикладні аспекти інвестування і ресурси. У такий спосіб процес формування інвестиційної привабливості можна було б розглядати з позиції об'єкта та суб'єкта інвестиційних ресурсів.

3. Теоретичне дослідження методичного підходу до формування інвестиційної привабливості туристичної сфери України (с. 48), авторка систематизує матеріал у контексті порівняльного аналізу інструментарію впливу факторів діагностики. Проте, варто було б визначити регіональні особливості розвитку туризму та виявити найбільш поширені практики регіонально збалансованого розвитку за видами туризму.

4. Авторка визначає сукупність факторів туристичної галузі, які впливають на формування інвестиційної привабливості регіонів, на основі чого сформовано рейтинги інвестиційної привабливості (с. 130), проте, дані фактори впливу є нестабільними та непостійними, враховуючи військову агресію. Доцільно було б здійснити поділ факторів на постійні та змінні.

5. У підрозділі 3.3 (с. 167-168) авторка проводить SWOT-аналіз можливостей та загроз щодо імплементації форсайту інвестиційної привабливості туризму у сформованих кластерах, що є суб'єктивним судженням, так як дискусійною є і сукупність визначених дисертанткою факторів.

Разом із тим, наведені зауваження мають переважно дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

10. Загальний висновок та відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Антошук Катерини Геннадіївни на тему «Інвестиційна привабливість туризму в Україні» є актуальною за змістом,

структурованою, містить наукову новизну та практичну цінність. Тема і зміст дисертації відповідають спеціальності 051 – Економіка. Суть, обсяг виконаних досліджень, обґрунтувань, висновків, структура та рівень роботи свідчать про її відповідність вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а висловлені в рецензії дискусійні положення та зауваження не знижують наукову цінність та позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44, а її автор, Антонюк Катерина Геннадіївна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 – Економіка.

РЕЦЕНЗЕНТ:

доцент кафедри туризму та рекреації

Державного торговельно-економічного університету,

кандидат наук з державного управління,

доцент

Сергій КРАВЦОВ

Підпис С. Кравцова
Начальник відділу кадрів
В. Пилипчук